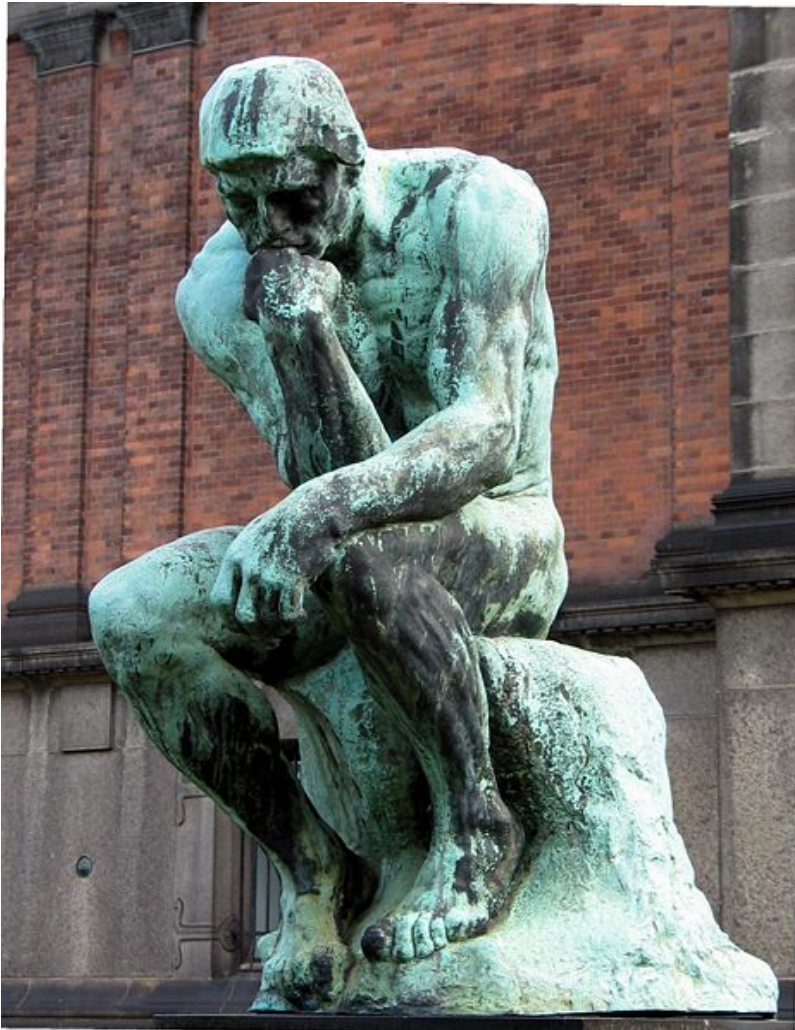

PETŐFI EPIGRAMMÁK

SZALKSZENTMÁRTON, 1846. TAVASZ

Ha jőne oly nagy fergeteg,
Mely meghasítná az eget,
És e hasitékon át
A földgolyót behajítaná!

*

Egy bölcs hajdan számaron utazott. -
Azóta az idő megváltozott,
Nagyon megváltozott már,
Most a számarak
Lovaglanak,
A bölcs pedig gyalog jár.

*

Mi a dicsőség?... tündöklő szivárvány,
A napnak könnyekben megtört sugára.

*

Sok embert ismerek,
Ki önmagát legjobban szereti;
De másnak ismét vannak kedvesi,
Kiket magánál forróbban szeret,
S ezeket sokszor mégis megbántja.
Aztán megbánja,
Hogy könnyeket facsart szeméből,
Kinek egy vidám pillantatáért,
Kinek egy mosolyáért
A legszebb részt od'adná életéből.
Ilyenkor tudja csak: mi a gyötrellem?
Mik a keservek?
És kéri szívét: repedj meg, oh szivem!
És ez - büntetésül - nem reped meg.

*

A bánat? egy nagy óceán.
S az öröm?
Az óceán kis gyöngye. Talán,
Mire fölhozom, össze is töröm.

*

Dacos leány!
Hagyd megcsókolni magad,
Hagyd átölelnem derekad.
Nap megy nap után,
S ha napjaid elhaladnak,
Maradsz magadnak.
Száraz derekad
Majd senki meg nem öleli,
Csak a koporsónak deszkája,
S halvány ajakad
Más nem csókolja, csak a sír férgei...
Gondolj reája. -
Mit érzesz,
Nem rendül meg szived?
Nem érezed,
Hogy ez hideg csók, hideg ölelés lesz!

*

Gyertyám homályosan lobog...
Magam vagyok...
Sétálok föl s alá szobámban...
Szájamban füstölő pipám van...
Multam jelenési lengenek körüllem...
Sétálok, sétálok, s szemlélem
A füst árnyékát a falon,
És a barátságról gondolkodom.

*

Mondják, hogy mindenikünk bir egy csillaggal,
S az, akié lehull az égről, meghal.
És így fogy az ember, így fogy a csillag;
Mindegyre omolnak...
A csillag az égről a földre,
Az ember a földről a sírgödörbe.
Hah, majd ha miljom s miljom év lemégyen,
S a földön és az égen
Csak egy ember s egy csillag bujdosik!...
S ha végre ez is leesik!... - -

*

Az ember ugyan hova lesz?...
Sokrates,
Ki a mérget megitta,

S hóhéra, ki a mérget neki adta,
Egy helyre mentek mind a ketten?
Oh lehetetlen!
És hátha... hátha...
Mért nem láthatni a másvilágba!

*

Elmém ezen sokat gondolkodik:
Ha valaha
A világrendszer fölbomlana,
S mint most az eső és hó esik,
Esnének akkor csillagok,
S folynának a csillagpatakok!

*

Mit ettél, föld, hogy egyre szomjazol?
Hogy annyi könnyet s annyi vért iszol?

*

Mosolygjatok rám, oh mosolygjatok,
Ti szép leánykák szemei!
S én el fogom felejteni,
Hogy már olyan sokszor megcsaltatok. -
Véljük, hogy a lányok szíve az ég,
Mert mélyei, mint ez, úgy ragyognak.
A lányi szív csalárd folyó csak,
Amelybe sugárait veték
Az égi csillagok...
Ki ott mennyet keres, elnyelik a habok.

*

Ha a sírban megszáradt szíveket
Mind egy halomra hordanák
S meggyújtánák,
Ki mondja meg:
Hány színű lenne majd e láng?

*

Hová lesz a kacaj,
Hová lesz a sohaj,
Ha hangja elenyész?

S hová lesz az ész,
Midőn már nem gondolkodik?
S a szeretet,
S a gyűlölet,
Ha a szívből kiköltözik?

*

Te ifjúság, te forgószél!
Ki szép virágfüzért
Sodorsz magaddal... e virágokat
Futtodban homlokunkra kerítéd...
Egy perc alatt
Ismét leröpítéd,
S gyorsan tovább futasz.
Mi búsan álmélkodva állunk,
S kérdezzük: igaz-e, hogy nálunk
Valál? talán nem is igaz!

*

Barátim vagytok, azt mondjátok.
Talán nem mondtok hazugságot,
Ez meglehet,
De azért nem adom nektek hitemet,
Nem adhatom: most jó dolgom van,
Jertek hozzám, ha majd napom lejár,
Mert a barátság nappal láthatatlan,
Éjjel ragyog csak, mint a fénybogár.

*

Földét a földmives felszántja,
Aztán beboronálja.
Képünket az idő felszántja,
De be nem boronálja.

*

Nemcsak mi vénülünk, mi emberek...
Mi volna, ami nem vénülne meg?

Nézzétek a napot, ha jön a december:
Nem valóságos öregember?
Későn ébred, s alig
Hogy fölkapaszkodhatik
Az égre, oly erőtelen;
Mogorván néz a világra s hidegen,
S olyan korán ledől megint ágyára.
Majd végesvégül
Azt is megérjük, hogy megőszül,
És ekkor... ekkor fehér lesz sugára.

*

Futó folyam hullámai
Az ember miljom vágya;
Perc hozza őket, perc ragadja el.
A sors azért nem szokta teljesíteni,
Azért nem hallgat rája;
Jól tudja: mikorra egy kegyét leejti,
Az ember már régen mást esdekel,
S hogy kérte amaszt, el is felejt.

*

Hány csepp van az óceánban?
Hány csillag az égen?
Az emberiség fején hány hajszál van?
S hány gonoszság szívében?

*

Nem súlyod az emberiség!
Ilyen gonosz vala rég,
Ilyen gonosz már kezdet óta...
Hisz különben nem kellett volna
Százféle mesét,
Eget, isteneket,
Pokolt és ördögöket
Gondolni ki, hogy zaboláztassék.

*

Kik a föld alacsony porából,
Mit minden féreg gázol,
A naphoz emelkedtek,
Ti szárnyas, óriás lelkek!

Hogy van, hogy titeket a törpe világ
Mindig kicsinyeknek kiált?...
Természetes! hiszen a tölgy a bérceken
Kisebbnek tetszik, mint a fűzfa ideleln.

*

Az én szívem egy földalatti lak,
Sötét, sötét!
Az öröm egy-egy fényes sugarat
Csak néha vét
Mélyébe e földalatti háznak.
Ez a fény is csak azért pillant bele,
Hogy lássa a szörnyeket, mik ott tanyáznak,
Mikkel tele van, tele!

*

Odanézzetek!
Csatára iramlik a fergeteg;
Paripája a szél, a nyargaló,
Kezében a felleg a lobogó,
Amelynek villám a nyele.
Vágtat vele, vágtat vele
Csatára, csatára...
Mint harsog trombitája,
A mennydörgés!

- - - - -

Oh fergeteg,
Ki a tornyokat
Eldöntögeted,
Kinek kezében kiszakad
A tölgy a bérc kebeléből,
Hol századok óta vénül,
Hatalmas fergeteg! ki nem szakíthatod
Az emberi szívből a bánatot - -

*

Már sokszor énekeltem rólatok,
Még többször is éneklek, szép csillagok.
Én úgy szeretlek titeket!
Egy szebb világgal hiteget
Sugárotok;

S ti egyre mosolygotok,
S oly jól esik nekem,
Oda tekintenem,
Hol egy kis vidámság van
E szomorú világban.

*

Mivé lesz a föld?... megfagy-e, elég-e?
És úgy hiszem, hogy meg fog fagyni végre,
Mefagyasztják a jéghideg szivek,
Amelyek benne s bele fekszenek.

*

Fönséges éj!
Az égen tündökölve ballag
A nagy hold s a kis esti csillag.
Fönséges éj!
A harmat csillog a gyep bársonyán,
Bokor sátrában zeng a csalogány.
Fönséges éj!
Az ifjú mostan megy szeretője után...
S most megy gyilkolni a zsvány.
Fönséges éj!

*

Ki fogja vajon megfejteni
E rejtélyt:
Az emberiségnek könnyei
Lemoshatnák-e az emberiségnek szennyét?

*

Szép kedvesem, ha majd az oltár mellett
Dobog felém szerelmes kebled!...
S ha majd körülünk apró gyermekek
Mosolyganak, enyelgenek!...
S ha majd fölénk a szemfedő borúl,
S kivisznek, s rajtunk a sír domborúl!...

S ha majd hozzánk az unokák kijőnek
Szép alkonyán a sárga, csendes ősznek,
S merengve nézik ákáclobbjainkat,
Miket fejfánknaál a lég halkan ingat...

*

Szeretője-e vajon a testnek a lélek?
S mint szeretőkhöz illik, együtt enyésznek?
Vagy a lélek a testnek csak barátja?
S úgy tesz, mint rendesen a barát:
Elhordja magát,
Midőn amaszt pusztulni látja?

*

Oh szerelem, te óriási láng!
Ki a világot gyujtod ránk,
Aztán ellobansz... tán egy perc alatt,
S örök sötétség és hideg hamvad marad.

*

Miért hogy láthatatlanok
Az ördögök s az angyalok?
Ismerni szeretném őket
Avégett,
Hogy tudja, amit nem tudok:
Mi van ebben és mi van abban?
S az ember melyikhez hasonlít jobban?

*

Mulandóság a királyok királya.
Ez a világ az ő nagy palotája.
Sétál föl és le benne,
S nincs hely, hová ne menne,
S hová lelép, amire hág,
Minden pusztúl... körül fekszenek
Szétszórva: eltört koronák,
Hervadt virágok, megrepedt szivek.

*

A férj hazajő betegen.
Hű nője orvosért

Megy hirtelen.
Miként siet, az istenért!
Az orvostól mindent remél,
Azért rohan érte, mint a szél,
Oly gyorsan azért keresi föl...
Jól tudja: az orvos gyakran öl.

*

Barátaim megölelének...
Szívökhöz nyomták szívemet;
Bennem mi boldog volt a lélek!...
Később tudám meg: mért öleltenek? -
Azt tapogatták, míg öleltek:
Hol van legfájóbb része e kebelnek?
Hogy gyilkukat majd odadöfjék...
És odadöfték!

*

Mint lőt-fut a boldogság után
Az ember, a dőre,
Az egyik hátra, a másik előre,
Mikéntha már ott volna nyomán.
Hiába igyekeznetek!
Előttetek, mögöttetek
Nincs a boldogság... ott alattatok van
A sírhalomban.

*

Hideg ellen a tél a folyókat jéggel,
A földet hóval leplezé el.
Csupán némely embernek
Kell öltözetlenül bujdosnia...
Tehát a természetnek
Az ember a legmostohább fia?

*

Vajon mi ér? vajon mi történik velem?
Sejtek, s e sejtelem, ez olyan rettentő!
Ugy rángatózik, úgy ugrándozik szívem,
Miként a porban a levágott emberfő.

*

Az özvegy gyászba öltözik;
Kedves férjét eltemeték.
Ő gyászruhát ölt a meghalt után! -
Jó asszony, ez egyet föl se vedd,
Vagy végy föl többet... hisz ez egy ruhán
Keresztülcsillog titkos örömed.

*

Igazság! alszol? vagy meg is halál?
E férfi méltó volt rá, hogy nyakáról
Aranylánc függjön; s íme a helyett
Ő függ, ő függ... a hóhér kötelén.
S ennek nyakában aranylánc van, pedig
Hóhérkötélen kéne függnie. -
Igazság! alszol? vagy meg is halál?

*

Az álom
A természetnek legszebb adománya.
Megnyílik ekkor vágyink tartománya.
Mit nem lelünk meg ébren a világon.
Álmában a szegény
Nem fázik és nem éhezik,
Bibor ruhába öltözik,
S jár szép szobák lágy szőnyegén.
Álmában a király
Nem büntet, nem kegyelmez, nem bírál...
Nyugalmat élvez.
Álmában az ifju elmegy kedveséhez,
Kéért epeszti tiltott szerelem,
S ott olvad égő kebelén. -
Álmában én
Rabnemzetek bilincsét tördelem!

*

E gazdag úr miként
Gőgösködik, mint nézi le a szegényt!
Ne gőgösködjél, jóbarát,
Azért, hogy most oly jó dolgod van;

Majd e szegény magasabbról néz le rád,
Ha ő a mennyben lesz s te a pokolban.

*

Kereszt jutalma a fáradságoknak,
Mindenfelé keresztet osztogatnak.
Aranykeresztet tűznek a fejedelmek
Jobbágyaik mellére; a földmivesnek
Oszt a természet búzakereszteket...
Fakereszt illet, megváltók, titeket!

*

Voltak fejedelmek,
Akiknek emlékoszlopot emeltek,
Magast és fényeset,
Mely hirdeté nagyságukat,
Mely hirdeté jóságukat.
És hol van az oszlop?... elesett!
El kellett esnie,
Mert hazugsággal volt tele.
Az idő igaz,
S eldönti, ami nem az.
Ott áll a sír most emléktelenül,
Az eltörött helyett mást nem tevének...
De nem! hisz örök átka nemzetének
Sötét oszlopként rajta nehezül.

*

Midőn a földön még csak pár ember vala,
Már meghalt egyik a másiknak általa.
Ábelt megölte Kain.
Ha a világ végén majd újrolag
Két ember lesz a föld határain,
Ők is bizonynyal így egymásra rontanak,
S az, aki megmarad ott,
Nőül fog venni egy vadállatot.
Talán e vadállatnak méhibül
A réginél szelídebb emberfaj kerül.

*

Kivágom én keblemből szívemet,
Ott úgysem okoz mást, csak gyötrelmeket,

Kivágom és a földbe ültetem...
Talán kikél babérfa képiben,
S koszorúja lesz a bajnokoknak,
Kik a szabadságért harcolnak!

*

Fövény szem... harmatcsepp... a szikla,. melyet
Ezer villám meg nem rengethet...
Az örökké rengő tenger...
A tiszta napfény és a szennyes ember
És minden, minden e világon
Csak álom, tünedékeny álom.
Ez álma mind a természetnek,
Kit miljom év előtt szender lepett meg,
S ki álmodik
Talán még miljom s miljom évekig.
De fölébred végre,
Egyszerre fölriad,
Fölkeltik egyre rémesb álmai,
És ekkor a borzalom miatt
A semmiség feneketlen tengerébe
Fog ugrani.

*

Fejemben éj van, éjek éjjele,
S ez éj kísértetekkel van tele;
Agyamban egymást szülik a gondolatok,
S egymást tépik szét, mint vadállatok.
Lázzal verő szívemnek vére forr,
Mint boszorkány üstjében a bűvös víz.
Gyúlt képzeletem mint meteor
Fut át a világon és magával visz,
Laktársam a kétségbeesés,
Szomszédom a megőrülés.

*

Legyen átok a földön,
Hol ama fa termett,
Amelyből énnekem
Bölcső készítették;
Legyen átkozott a kéz,
Mely e fát ülteté,
És átkozott az eső s a napsugár,

Mely e fát felnövelte!... -
De áldás legyen a földön,
Hol ama fa termett,
Melyből nekem majd
Koporsó készül;
Áldott legyen a kéz,
Mely e fát ülteté,
Áldott az eső s a napsugár,
Mely e fát felnövelte!

Szalkszentmárton, 1846. március 10. előtt